El deure de decidir en consciència

Per JoseC el dl., 11/09/2017 - 09:00

A Catalunya s'ha utilitzat molt aquests darrers anys en el terreny polític l'expressió "dret a decidir". Es tractava, segurament, d'un eufemisme per no parlar obertament el "dret a l'autodeterminació". Recentment, però, la paraula "autodeterminació" s'ha obert pas i se sent sovint l'expressió "referèndum d'autodeterminació". Com és sabut, el govern de la Generalitat n'ha convocat un per a l'1 d'octubre, però el referèndum (¿es pot parlar pròpiament de referèndum quan no compleix el que estableix la Comissió de Venècia?) ha quedat suspès en admetre a tràmit el Tribunal Constitucional el recurs presentat pel govern espanyol.
Mentrestant, molts ciutadans de Catalunya resten desconcertats i perplexos, en escoltar crides contradictòries adreçades a ells: "no participeu en el referèndum il·legal" (govern espanyol i partits i grups parlamentaris de l'oposició al Parlament de Catalunya) i "participeu en el referèndum perquè és legal i hi teniu tot el dret" (govern català i partits i entitats que li donen suport).
No és aquí el lloc ni el moment per analitzar aquesta situació des d'un punt de vista purament polític. Però sí que poden ser útils unes pinzellades sobre l'aspecte moral del tema, que afecta els cristians i, al capdavall, totes les persones de bona voluntat que se senten impulsades a participar en la vida pública i que, en aquest cas, no saben ben bé com s'hi han de situar ni què han de fer.

Des d'aquesta perspectiva, més que del dret a decidir cal parlar del deure de decidir en consciència. El Concili Vaticà II diu que la consciència és "el nucli més secret i el sagrari de l'home" (*Gaudium et spes*, 16). I afegeix: "Per fidelitat a la consciència, els cristians s'uneixen als altres homes per cercar la veritat i per resoldre en la veritat tants problemes morals com sorgeixen tant en la vida individual com en les relacions socials" (*Ibid.*). Cal remarcar la insistència en el concepte de "veritat". En els tractats de moral cristiana és clàssica la distinció entre consciència recta (lligada a l'autenticitat de la persona) i consciència vertadera (que està d'acord amb la veritat objectiva). Precisament la consciència recta genera un dinamisme que porta a buscar la veritat objectiva. Cadascú té el deure de formar la seva consciència. I això exigeix un esforç.

En les situacions de confrontació política, com la que es viu a Catalunya en aquestes dates prèvies a l'1 d'octubre, es fa realment difícil accedir a la veritat objectiva. Mons. Francesc Pardo, bisbe de Girona, afirmava, en el seu escrit al *Full Parroquial* del 10 de setembre, que "en qualsevol conflicte, perilla que la veritat sigui la primera víctima". Deia també que "el recurs a la mentida o a l'engany és molt fàcil en aquest nostre món". I feia una crida a "estar desperts" i a "discernir el que és cert del que no ho és". Altrament dit: cal buscar la veritat a fi de tenir una consciència ben formada. També aquí es vàlida l'afirmació de Jesús: "La veritat us farà lliures" (Jn 8,32). I, després, fa falta el coratge d'actuar d'acord amb la pròpia consciència, encara que la decisió que es prengui s'allunyi d'allò que es considera políticament correcte en un ambient determinat.

L'esforç –pedagògic o purament propagandístic– que realitzaran els polítics per fer decantar els ciutadans –de totes les religions i ideologies– cap a una posició o cap a una altra amb relació a l'1 d'octubre serà molt gran. També ho haurà de ser –potser encara més– la tasca de cada ciutadà per tenir una consciència ben formada i poder així decidir en consciència.